

«Методологія використання інтелектуальних систем бухгалтерських знань»

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Код і найменування спеціальності, тип і назва освітньої програми	071 Облік і оподаткування ОПП Облік і оподаткування
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна
Курс, семестр	1 курс, 1 семестр
Трудомісткість	Загальна кількість годин – 90. Кількість кредитів – 3.
Мова викладання	Державна
Факультет, кафедра	Факультет обліку та фінансів Кафедра обліку і оподаткування
Контактні дані розробників, залучених до викладання	Канцедал Наталія Анатоліївна, завідувач, професор кафедри обліку і оподаткування, к.е.н., доцент, кабінет 436, навчальний корпус 4 e-mail: nataliia.kantsedal@pdau.edu.ua https://www.pdau.edu.ua/people/kancedal-nataliya-anatoliyivna
Мета вивчення навчальної дисципліни:	оволодіння методами і прийомами видобування знань у спеціалізованих інтелектуальних системах бухгалтерських знань, напрацювання навиків їх систематизації для подальшого використання у практичній діяльності господарюючих суб'єктів, при формуванні професійного судження бухгалтера, а також для вирішенні завдань управлінського характеру та комплексних цифрових рішень у інтегрованих інформаційних системах.
Компетентності:	Загальні компетентності (ЗК): ЗК03. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Спеціальні (фахові) компетентності (СК): СК09. Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування. СК10. Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування
Результати навчання	ПР05. Володіти інноваційними технологіями, обґрунтовувати вибір та пояснювати застосовування нової методики підготовки і надання облікової інформації для потреб управління суб'єктом господарювання. ПР18. Визначати актуальні проблеми та виявляти наукові факти у сфері теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування, робити науково - обґрунтовані висновки та розробляти пропозиції щодо їх

Методи навчання	<p>вирішення.</p> <p><i>словесні методи</i> (лекція, пояснення); <i>наочні методи</i> (демонстрування); <i>практичні методи</i> (практичні роботи; робота з навчально-методичною літературою); <i>методи формування пізнавальних інтересів</i> (створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу, навчальні дискусії); <i>методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності</i> (роз'яснення мети навчальної дисципліни; оперативний контроль; вказування на недоліки, зауваження); <i>інтерактивні методи</i> (дискусії, проєктування професійних ситуацій; кейс-метод; «Мозковий штурм»); <i>методи усного контролю</i> (опитування; доповідь; методи письмового контролю 2) самостійна робота; творче завдання); <i>методи самоконтролю</i> (самооцінювання; самоаналіз)</p>
Програма навчальної дисципліни	<p>Тема 1. Поняття та види інтелектуальних систем знань.</p> <p>Тема 2. Організаційні-методичні засади роботи з інтелектуальними системами бухгалтерських знань.</p> <p>Тема 3. Методологічні засади використання інтелектуальних систем бухгалтерських знань.</p> <p>Тема 4. Перспективні напрями інтеграції бухгалтерського знання в сучасні інтелектуальні інформаційні системи.</p>
Стратегія оцінювання результатів навчання	<p>Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення тем та курсу оцінюються у відповідності до форм поточного та семестрового оцінювання результатів навчання: опитування, письмове виконання практичних завдань; виконання завдань самостійної роботи; контрольна робота за результатами опрацювання лекційного матеріалу; контрольна робота для здобувачів заочної форми навчання.</p> <p>Форма семестрового контролю – залік.</p>
Політика навчальної дисципліни	<p><u>Політика щодо академічної доброчесності.</u> Політика щодо академічної доброчесності регламентується Кодексом академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету (https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/4518/dobrodobro.pdf). Відповіді (усні або письмові) під час проведення начальних занять, списування або виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, забороняється. Під час складання заліку використовувати підручники (їх ксерокопії) та мобільні девайси не дозволяються. Користуватися допомогою сторонніх осіб для виконання завдань дистанційного курсу заборонено. Здобувачі вищої освіти мають поважати авторські права та недопущення академічного плагіату в усіх видах наукової, науково-методичної та навчальної діяльності, дотримуватися принципів академічної доброчесності, правил академічної етики, інформаційної культури та підвищення відповідальності за дотриманням норм цитування відповідно до вимог законодавства про вищу освіту загальнодержавного рівня та рівня Університету.</p> <p>У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При</p>

цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

Політика щодо термінів виконання та перескладання, критеріїв допуску до семестрового контролю здійснюються відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/10012021polozhennyaproosvitniyprocespravlene.pdf>) та Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyarocinyuvannyarezultatnavchannyazdobuvachivvyshchoiosvityvpdau.pdf>).

Терміни виконання письмових робіт визначаються тематичним планом (індивідуальним планом здобувача вищої освіти) відповідно до розкладу навчальних занять та є однаково прийнятними для всіх форм здобуття вищої освіти. Поточний контроль здійснюється провідним НПП під час навчальних занять, які закріплені за зазначеною навчальною дисципліною відповідно до тематичного плану. До семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни здобувач вищої освіти допускається у разі виконання всіх видів робіт, передбачених навчальним планом на семестр для цієї дисципліни.

Політика щодо критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюються відповідно до вимог Положення про внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності в Полтавському державному аграрному університеті (https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyarosvzyaordau100122_0.pdf) та Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyarocinyuvannyarezultatnavchannyazdobuvachivvyshchoiosvityvpdau.pdf>).

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим відповідно до вимог нормативних документів ПДАУ з організації освітнього процесу. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба або академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Відсутність здобувача на заняттях передбачає самостійне опрацювання матеріалу та не звільняє здобувача від виконання завдання на самостійну підготовку або завдання поточного та підсумкового контролю.

У період обмежувальних заходів навчання, пов'язаних з військовим станом, здійснюється із використанням дистанційних технологій за погодженням із Вченою радою ПДАУ та за обов'язкової умови забезпечення аутентифікації здобувача вищої освіти.

Політика вивчення та викладання навчальної дисципліни здійснюється з дотриманням основних нормативних документів Полтавського державного аграрного університету: Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті

	<p>(https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/10012021polozhennyaproosvitniyprocespravlene.pdf), Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті</p> <p>(https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyarogsvzuaordau100122_0.pdf), Положення про робочу програму навчальної дисципліни в Полтавському державному аграрному університеті</p> <p>(https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyarogorobochunasaytostatochne.pdf), Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті</p> <p>(https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyarogocinyuvannyarezultativnavchannyazdobuvachivvyshchoiosvityvpdau.pdf), Положення про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету</p> <p>(https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyarogorganizaciyusamostiynoyiroboty_0.pdf), Методичні рекомендації щодо розробки силабусу навчальної дисципліни у Полтавському державному аграрному університеті</p> <p>(https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/metodychnirekomendaciyisylabus.pdf), Положення про організацію освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання у Полтавському державному аграрному університеті</p> <p>(https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyarogorganizaciyuosvitnogoprocesuzvykorystannyamtehnologiy.pdf)</p>
<p>Передумови для вивчення навчальної дисципліни</p>	<p>Фінансова звітність підприємств за НП(С)БО, Фінансовий аналіз, Оподаткування, Бюджетна та податкова система, Фінансовий облік за НП(С)БО, Управлінський облік, Фінанси підприємств, Банківська справа та страхування</p>
<p>Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:</p>	<p>Презентації</p>
<p>Рекомендовані джерела інформації</p>	<p style="text-align: center;">Основні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Глибовець М.М., Олецький О.В. Системи штучного інтелекту. К.: КМ Академія, 2002. 366 с. 2. Економічний розвиток України: концептуальні засади та інституційний вимір: Монографія / за ред. чл.-кор. НАН України, д.е.н., проф. В.Д. Базилевича, д.е.н., проф. Н.І. Гражевської, д.е.н. В.В. Вірченка. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 430 с. 3. Канцедал Н. А. Бухгалтерський облік цифрової епохи: розширення термінологічних кордонів. <i>Облік і фінанси</i>. 2019. № 1(83). С. 28.-34. URL: https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1(83)-28-34 4. Коцовський В. М. Інтелектуальні інформаційні системи. Конспект лекцій. Ужгород 2019. 73 с. 5. Легенчук С. Ф. Бухгалтерське теоретичне знання: від теорії до метатеорії : монографія / С.Ф. Легенчук. Житомир : ЖДТУ, 2012. 336 с. 6. Лук'яненко Д. Г. Економічна інтеграція і глобальні

- проблеми сучасності: [навч. посіб]. К.: КНЕУ, 2005. 204 с.
7. Руденко О. Г., Бодяньський Є. В. Штучні нейронні мережі: Навчальний посібник. Харків: ТОВ "Компанія СМІТ", 2006. 404 с.
 8. Субботін С.О. Подання й обробка знань у системах штучного інтелекту та підтримки прийняття рішень. Запоріжжя: ЗНТУ, 2008. 341 с.
 9. Формування інституційного середовища модернізації економіки старопромислових регіонів України: монографія / В. І. Ляшенко, І. Ю. Підоричева, В. П. Антонюк та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2022. 472 с.
 10. Ходжсон, Джеффрі. Экономическая теория и институты: Манифест современной институциональной экономической теории / Джеффри Ходжсон; Пер. с англ. М.: Дело, 2003. 464с.

Допоміжні

1. Accounting, organizations & institutions: Essays in honor of Anthony Hopwood. Edited by *Christopher S. Chapman, David J. Cooper, and Peter B. Miller*. – Oxford: University press, 2009. – 441 p.
2. *Anthony G. Hopwood. Accounting as Social and Institutional Practice.*/ Hopwood A.G. – Cambridge University Press, 1994.
3. *Burchell, S., Club, C., Hopwood, A.G., Hughes, J., and Nahapiet, J.* The roles of accounting in organizations and society // *Accounting, Organizations and Society*: Pergamon Press Ltd, 1980. – Vol.5, No. 1. – pp. 5–27.
4. *Charles T. Horngren* Marketing of accounting standards. *Journal of Accountancy* (October 1973.) Horngren. p. 61–66.
5. Kantsedal N., Ponomarenko O. (2022). Institutional Model of Integrating Agricultural Production Technologies with Accounting and Information Systems. In: *The Digital Agricultural Revolution: Innovations and Challenges in Agriculture through Technology Disruptions. Edition by Roheet Bhatnagar (Editor), Nitin Kumar Tripathi (Editor), Nitu Bhatnagar (Editor), Chandan Kumar Panda (Editor)*. ISBN-13: 978-1119823339. ISBN-10: 1119823331. Publisher: Wiley-Scrivener; 1st edition (June 15, 2022). 496 p.
6. Kantsedal N., Ponomarenko O. (2022). Institutional Model of Integrating Agricultural Production Technologies with Accounting and Information Systems. In: *The Digital Agricultural Revolution: Innovations and Challenges in Agriculture through Technology Disruptions. Edition by Roheet Bhatnagar (Editor), Nitin Kumar Tripathi (Editor), Nitu Bhatnagar (Editor), Chandan Kumar Panda (Editor)*. ISBN-13: 978-1119823339. ISBN-10: 1119823331. Publisher: Wiley-Scrivener; 1st edition (June 15, 2022). 496 p. <https://doi.org/10.1002/9781119823469.fmatter>
7. Ponomarenko O., Kantsedal N., Aranchiy V., Ostapchuk S. (2021) Audit Risk Assessment Model in Automated Accounting Systems of Enterprises in Ukraine. In: *Alareeni B., Hamdan A., Elgedawy I. (eds) The Importance of New Technologies and Entrepreneurship in Business Development: In The Context of Economic Diversity in Developing Countries. ICBT 2020. Lecture Notes in Networks and Systems*, vol. 194. Springer, Cham. pp. 1192-

1204. https://doi.org/10.1007/978-3-030-69221-6_90
8. Ross L. Watts and Jerold L. Zimmermann. Positive accounting theory: a ten year perspective *The accounting review*, vol.65, №1, pp. 131-156.
9. Ross L. Watts, Jerold L. Zimmermann. The demand for and supply of accounting theories: the market for excuses. *The accounting review*. - vol. liv №2, April 1979. P.273-305.
10. *The Digital Agricultural Revolution: Innovations and Challenges in Agriculture through Technology Disruptions*. Edition by Roheet Bhatnagar (Editor), Nitin Kumar Tripathi (Editor), Nitu Bhatnagar (Editor), Chandan Kumar Panda (Editor). ISBN-13: 978-1119823339. ISBN-10: 1119823331. Publisher: Wiley-Scrivener; 1st edition (June 15, 2022). 496 p. <https://www.amazon.com/Digital-Agricultural-Revolution-Innovations-Agriculture/dp/1119823331>
11. Waymire G. Accounting as an evolved economic institution. / Gregory Waymire, Sudipta Basu. // G. Waymire, S. Basu // Emory University school of Law. Law&Economics Research paper Series. Research paper №08-33. – p. 151-159.
12. Канцедал Н. А., Лега О. В. Інформаційна роль обліку в результативності інвестиційної стратегії аграрних підприємств. *Агросвіт*. 2021. № 11. С. 11–20. DOI: [10.32702/2306-6792.2021.11.11](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2021.11.11) URL: <http://dSPACE.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/10917>
13. Канцедал Н. А. Інституційна взаємодія суб'єктів обліку та контролю у процесах надання державної допомоги фермерським господарствам. *Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностичні сценарії та перспективи розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Херсон, 28 квітня 2020 р.* Херсон: Видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2020. С. 605-608. URL: <http://dSPACE.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/7914>
14. Канцедал Н. А. Інституційна модель збагачення предмета бухгалтерського обліку. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 22 травня 2020 р.* Том 1. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. С 32-35 с. URL: <http://dSPACE.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/8124>
15. Канцедал Н. А. Інституційна природа виникнення нових об'єктів обліку. *Сучасні кризові явища в економіці та проблеми облікового, контрольного та аналітичного забезпечення управління підприємством: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції (26-27 червня 2020 р.)*. / відп. ред. В.В. Чудовець. Вип. 12. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2020. С. 54-57. URL: <http://dSPACE.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/8552>
16. Канцедал Н. А. Інституційна роль бухгалтерського обліку у трансформаційних процесах цифрової економіки. *Теорія та практика управління в державному, муніципальному та корпоративному секторах: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (28 грудня 2020 р.; м. Київ)* / Відпов. За вип. С. Остапчук. К.: ТОВ «ВІПО», 2020. С. 68-71. URL: <http://dSPACE.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/9113>
17. Канцедал Н. А. Інституційне моделювання: поняття та базові підходи до практичного застосування. *Збірник наукових*

праць науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії за підсумками науково-дослідної роботи в 2019 році (м. Полтава, 22-23 квітня 2020 року). Полтава : РВВ ПДАА, 2020. С. 163-165. URL:

<http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/7965>

18. Канцедал Н. А., Пономаренко О. Г. Інформаційна роль фінансового обліку у вирішенні проблем соціальної, економічної та екологічної відповідальності підприємств / Бухгалтерський облік як наука; від основ до наукової картини світу [колективна монографія] / за заг. ред. В. Я. Плаксієнка. Київ: «Центр учбової літератури», 2021. С. 53-63. URL:

<http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/10816>

19. Канцедал Н. А., Пономаренко О. Г. Організаційно-методичні особливості документування та обліку об'єктів інноваційного походження. Вісник ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. Серія «Економічні науки». 2019. № 3. С. 45-56. URL:

http://visen.knau.kharkov.ua/visen2019_3.html

20. Плаксієнко В. Я., Канцедал Н. А. Інформаційна роль облікових систем у глобальному економічному середовищі. Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 22 травня 2020 р. Том 1. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. С 84-86. URL:

<http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/8125>

Інформаційні ресурси

1. «Облік і фінанси» (e-ISSN 2518-1181, p-ISSN 2307-9878) – фаховий рецензований науково-виробничий журнал відкритого доступу. URL: <http://www.afj.org.ua/ua/aboutus/>

2. Вісник ЖДТУ: Економіка, управління та адміністрування. URL: <http://ven.ztu.edu.ua/>

3. Вісник ХНАУ – фаховий журнал відкритого доступу. URL: <http://visen.knau.kharkov.ua/>

4. Все про бухгалтерський облік. Всеукраїнська професійна бухгалтерська газета. URL: <http://vobu.ua/ukr/>

5. I.FACTOR.UA – інтелектуальна система бухгалтерських знань <https://i.factor.ua/ukr/>.

6. Дебет-кредит. Український бухгалтерський портал. URL: <https://dtkt.com.ua/>

7. Електронний репозитарій наукових публікацій ПДАУ. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/home>

8. Жива бухгалтерська книга. Онлайн-видання. URL: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/buhbook>

9. Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

10. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

11. Інтерактивна бухгалтерія: інноваційний бухгалтерський сервіс актуальної інформації для аудиторів, бухгалтерів, фінансистів, юристів, власників бізнесу, керівників, кадровиків, викладачів та студентів облікових і фінансових дисциплін. URL: [\(https://interbuh.com.ua/ua/\)](https://interbuh.com.ua/ua/)

	12. Утека: Найповніша бібліотека безпечних рішень бухгалтера. За темами бухобліку, податків та права URL: (https://uteka.ua/ua/) Бухгалтер 911: Сайт для бухгалтерів №1 в Україні. URL: (https://buhgalter911.com/uk/)
Рік введення	2023